

המחלקה לתרבות צרפת
מוזיאונים ואמנות ויזואלית בצרפת – קורס מס' 43-859-01
Museums and the Visual Arts in France, Course 43-859-01
(Online course)

שם המרצה: ד"ר איזבל דותן
שנת לימודים: תשפ"ד 2024-2023 קורס: סמסטר ב' היקף שעות: 1 ש"ש

לאור השינויים הקשורים למלחמת "חרבות ברזל", קוצר תכנית הלימודים בקורס זה. החומר העוסק ב"ביקור במוזיאונים" מסוימים יוסתר באתר הקורס המקוון במערכת "למדה". החומר לא יכלל במטלות ובמבחן הסופי.

שימו לב! קורס אסינכרוני מתקשב במלואו.

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה

מטרת הקורס היא לגלות, ללמוד ולנתח את תולדות המוזיאונים ותולדות הזרמים באומנות בתוואי המאורעות ההיסטוריים בצרפת. הקורס מיועד לקהל התלמידים המבקשים להעשיר את הידע הכללי בתחום האומנות החזותית הצרפתית (ציור, פיסול, אדריכלות, צילום, מייצגים ועוד) ותולדותיה. כמו כן, הקורס "מבקר" במוזיאונים שונים בצרפת.

ב. מהלך ותוכן הקורס

- הקורס אסינכרוני מתקשב במלואו.
- הקורס עוסק במקור והתפתחות המילה "מוזיאון" והמושג המוזיאוני בציביליזציות המערביות מאז העת העתיקה. הוא עוקב אחר הקמתם והתפתחותם של מוזיאונים בצרפת בהקשרו האירופאי ומאוחר יותר מול ארצות הברית. בהתפתחות זו, ניתן לראות איך הקמת מוזיאונים הופכת לעתים לכלי שליטה חשוב בידיהם של אנשי שלטון. לאחר מכן נבצע סקירה היסטורית כללית של הזרמים הגדולים באומנות חזותית, מהקאנונים של העת העתיקה, דרך האומנות הדתית בימי הביניים, אומנות הרנסנס, הקלסיציזם, הרומנטיקה, הריאליזם, האימפרסיוניזם, ועד להתפתחות העצומה של ז'אנרים חדשים באומנות חזותית במאה ה-20 ועד היום. הסקירה תעשה בהקשר להתפתחותם של זרמים תרבותיים אחרים בצרפת (כגון פילוסופיה, ספרות וכו'). נראה איך במאה העשרים מעמדה של צרפת התחיל להתנדנד וכיום היא נאבקת כדי לשמור על עליונותה התרבותית... תוך כדי סקירת הזרמים האמנותיים, "נבקר" במבחר מוזיאונים: מוזיאונים "מלכותיים", ו"נשיאותיים" בפריז ובכל רחבי צרפת. נלמד על יסודו של כל מוזיאון, על התפתחותו ויחודו.

חובות הקורס

דרישות קדם: הקורס לא דורש ידע קודם אך מומלץ לבוא עם עניין וסקרנות בתחום. אם זאת ידע כללי בתולדות צרפת מומלץ אך לא חובה. (קובץ קצר יעמוד לרשות התלמידים בתחילת הקורס במודל)

הנחיות לקורס ולצפייה בשיעורים (חשוב מאוד!):

- **מפגש:** בשבוע השני של הסמסטר, נפגש באופן חד פעמי בכיתה בקמפוס. המיקום יפורסם במייל או באתר הקורס בMOODLE. (בהתאם להנחיות, יתכן שהמפגש יהיה ב-ZOOM). לפני המפגש, מומלץ להכנס לקורס במודל ולהתחיל בשעור הראשון (זו הסיבה שהמפגש יתקיים בשבוע השני לסמסטר). יהיו לכם בודאי שאלות בעקבות הצפייה בשעור אחד.

- **שאלות במהלך הקורס:** במהלך הקורס התלמידים יכולים להפנות שאלות למרצה באמצעות הדאר האלקטרוני.

צפייה-הקשבה-קריאה ביבליוגרפית:

בקורס מתוקשב זה, בדומה לקורס פונטלי, חובה להיכנס לשיעור הקורס ולצפות בשיעור המוקלט פעם בשבוע במהלך הסמסטר. סטודנט שלא יעשה כך, עלול למצוא את עצמו במצב בעייתי בסוף הסמסטר, כאשר יצטרך להשלים שיעורים רבים ומטלות בזמן קצר מאוד. באופן עקרוני יחידות הלמידה תסתיימנה בשבוע האחרון של

צפייה-והקשבה-קריאה ביבליוגרפיה:

חובת צפייה מלאה בכל ההרצאות וקבצי חובה של כל יחידת לימוד. קריאת קטעי ביבליוגרפיה החובה על פי הנחיות במהלך הקורס.
הקורס מכיל מספר הקלטות התואם ל-13 שבועות לימוד בסמסטר (בפועל ישנם 14 שבועות בלוח האקדמי).
אורך ההקלטות נע בין 20-60 דקות.
בהקלטות ארוכות יותר מ-20 דקות, מומלץ ביותר לעשות הפסקות יזומות לריענון הריכוז!

○ מטלות : חובת עשיית **8 מטלות** במהלך הקורס (כל מטלה: 4-5 שאלות – 5 דקות – ניסיון מענה 1).

○ מבחן רב בררה בסוף הסמסטר – תיתכן תוספת של שאלות פתוחות.

שימו לב! החומר באתר לצורכי לימוד בלבד. הוא מיועד לשימוש משתתפי הקורס בלבד ואין להעבירו לגורם חיצוני.

מרכיבי הציון הסופי:

20% - מטלות במהלך הקורס

80% - מבחן רב-בררתי (אמריקאי) בתום הסמסטר. **ציון עובר : 60**

ביבליוגרפיה חובה (הודעה על חובת קריאה תינתן במהלך הקורס)

א. כללי

קובץ "ציוני דרך בתולדות צרפת" מתוך: צרפת - המדריך הירוק, בני ברק: סטימצקי, 2001. עמודים 25-31. (גם באתר הקורס ב MOODLE).

ב. תולדות המוזיאונים (ספרי עיון בלתיים)¹

- Impey, Oliver, *The origins of museums: the cabinet of curiosities in sixteenth and seventeenth century Europe*, Oxford, Clarendon Press 1987.

עמודים 1-4: על "חדרי פלאות" טרם הולדת המוזיאונים. (קובץ PDF ב MOODLE בשיעור 1)

- Maleuvre Didier, *Museum Memories – History, Technology, Art*, Stanford University Press, 1999

עמודים 1-21: "מבוא" על הקשר בין המוזיאונים להיסטוריה. (קובץ PDF ב MOODLE בשיעור 1)

- Schubert Karsten, *The curator's Egg – The evolution of the museum concept from the French Revolution to the present day*, London: Christies' books, 2000.

הספרייה לצרפתית-בר-אילן (הספר הזמן - 069.0944 SCHU c3)

עמודים 9-11: "מבוא" על מצב המוזיאונים בעולם היום ועל מהותם.

עמודים 15-56 על התפתחות המוזיאונים בעולם.

עמודים 65-67 על השינוי הגדול שהביא "מרכז פומפידו" בתפיסת ה"מוזיאון"

- Donald Preziosi and Claire Farago, *Grasping the world – the idea of museum*, Ashgate publishing, 2004
(אוסף מחקרים אודות הממסד המוזיאוני בעבר ובהווה) :

עמודים 250-278 *From the princely Gallery to the Public Art Museum : the Louvre Museum and the National Gallery, London* by Carol Duncan

על המעבר מאוסף יצירות אומנות מלכותי למוזיאון ציבורי. (קובץ PDF ב MOODLE בשיעור 1)

ג. תולדות האומנות (ספרי עיון)²

- Anthony Blunt and Edward Lockspeiser, *French Art and Music since 1500*, London: Methuen & co., 1974. (140 pages)

¹ שינוי לב: למרות שציון כאן שתי ספרי עיון בעברית ההמלצה שלי היא להשתמש בספרים/אנציקלופדיות בשפה האנגלית. ראו בהמשך.
² שינוי לב: ממליצה להשתמש בספרים/אנציקלופדיות בשפה האנגלית. ראו בהמשך.

ספרייה לצרפתית בר-אילן - עמודים 1-56: תקציר על האומנות החזותית הצרפתית מהמאה ה-16 ועד למחצית השנייה של המאה ה-20.

ביבליוגרפיה כללית ומקורות ידע של הקורס (לא חובה – המלצה בלבד)

בעברית

- בקט, ונדי: סיפורו של הציור: [המדריך הבסיסי לתולדות הציור המערבי], אור יהודה: הד ארצי, תשנ"ט
- 1999 - 759 בקט. ספ תשנ"ט - (ספר עיון כללי על תולדות האומנות וזרמים באומנות. חיפוש לפי נושא ו/או תקופה).
- דייד פייפר: אנציקלופדיה לאמנות הציור והפיסול, ירושלים, כתר, 1983-1984 4 כרכים:

703 פיפאנ תשמ"ג:

- כרך 1: יסודות בהבנת האמנות
- כרך 2: מסורות ויצירות מופת מהעת העתיקה עד המאה ה-17
- כרך 3: אופקים חדשים: אמנות מזרחית והנע המהפכות (1789-1917)
- כרך 4: על ציירים, טכניקות אמנות, זרמים באמנות ודיוקן העצמי.

באנגלית

- E. H. Gombrich, *The story of art*, New-Jersey: Englewood cliff, 1995
- Christopher Green, *Art in France*, New Haven: Yale University Press, 2000.

בצרפתית

- Poulot Dominique, *Musée, nation, patrimoine 1879-1814*, Gallimard, 1997.
BIU LIB → 700.740944 POU.

- Poulot Dominique, *Une histoire des musées de France 18e et 19e siècle*, La Découverte Poche, 2005 (Not in library)

- Poulot Dominique, *Patrimoine et musées – L'institution de la culture*, Hachette, Col. Carré d'Histoire, 2001. (Not in library)

- In French: *Histoire de l'art*, Paris: Gallimard, c1995. (לעיין כללי) 709 GOM ha